

Nye samiske utgivelser – nyhetsbrev april 2012

Sáme biebbmo vuorrasijda / Samisk mat for eldre

Árran lulesamisk senter har utgitt matheftet *Sáme biebbmo vuorrasijda/Samisk mat for eldre*, som er laget av Demensforeningen i Tysfjord. Heftet er resultat av et prosjekt der vi laget tradisjonell mat etter ulike årstider og basert på naturlige råvarer som er typisk for det samiske kostholdet (blodmat, gáhkko, fisk og rein osv.). Heftet er en viktig kilde til overføring av tradisjonskunnskap. Norsk og lulesamisk tekst.

Árran, 2012. 110.- (kan bestilles fra Árran – lulesamiske senter i Tysfjord)

Muitalusat meannude

Muntlig fortellertradisjon har vært og er fortsatt sterk i den samiske kulturen. Markomeannufestivalen i Skånland har årlig arrangert Muitalusmeanu hvor folk fra de markesamiske bygdene har samlet seg for å fortelle. Hvert år har hatt spesielle hovedtemaer som blant annet fortellinger fra krigen, skoletida, gamle dager, skøyerhistorier, huldrer og overtro. Emma Margret Skåden er redaktør for boka og Ánne Márjá Guttrom Graven har oversatt til nordsamisk de fortellingene som ble fortalt på norsk. Nordsamisk tekst.

ISBN: 978-82-91973-49-4. Skániid girjje, 2012. 110 s. (kan også kjøpes gjennom blant annet haugenbok.no og bokkilden.no)

Matauk og gortto – noen fugler og fuglenavn

Fugleboka *Matauk og gortto* er laget av Storfjord språksenter og er resultatet av et dokumentasjonsprosjekt av lokale fuglenavn som Storfjord språksenter har gjennomført i samarbeid med elever på småtrinnet i kommunen. Boka inneholder informasjon om 36 fuglearter og deres navn på latin, norsk, nordsamisk, kvensk og finsk. Fuglene er illustrert av elever i 2. klasse ved Skibotn skole og Hatteng skole 2010 og 2011.

ISBN: 978-82-998673-1-3. Storfjord språksenter, 2011. 43 s. 100.- (kan bestilles fra: silja.mattila@storfjord.kommune.no)

Håkan Rydving: Tracing sami traditions – in search of the indigenous religion among the western sami during the 17th and 18th centuries

Boka har samenes naturreligion på 1600 og 1700-tallet som tema. Den foreslår en terminologi for offerstedene og argumenterer for at enhver tolkning av figurene på de samiske trommene må baseres på de bevarte forklaringene til eierne. Rydving

presenterer en hypotese om sammenhenger mellom og geografisk fordeling av beretninger skrevet av misjonærene og gir eksempler på hvordan terminologier, dialektgeografi og stedsnavn kan brukes som supplement til andre kilder. Engelsk tekst.

ISBN: 9788270995431. Novus: The institute for comparative research in human culture, 2010. Innb. 168 s. (kan kjøpes gjennom bl.a. gjennom haugenbok.no eller bokkilden.no)

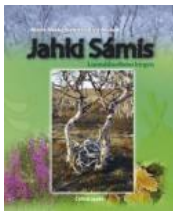

Olav Øivand, Randulf H. Olsen: Sáttiidvuopmi – ealás ja áhtanušši sámi servodagas bartaparadiisii

Boken tar for seg området Sáttiidvuopmis historie. Det ble først brukt av flyttsamer mens reinen beitet på fjellene rundt om. På 1800-tallet begynte samefamilier å bosette seg her, og de samiske bygdene Sandmark, Øyvann og Blåfjell i Skånland ble til. På midten av 1900-tallet var innbyggertallet cirka 200. I dag er det under 10 fast bosatte.

Boken forteller om denne prosessen, om menneskene som har bodd der og om områdets utvikling. Boka er på nordsamisk med noen tekster på norsk.

ISBN 978-82-91973-47-0. Skániid girjje, 2011. 156 s. Innb. 250.- (kan bestilles fra haugenbok.no)

Marit Mikkelsdatter Eira Murud: Jahki Sámis – luondduolbmo birgen

Jahki Sámis forteller hvordan samene har utnyttet naturressursene i sine områder. Boka forteller om merkedager og tegn knyttet til myter, mye om naturens og dyrenes tilstand etter årstidene, og om hva i naturen og hvordan disse ressursene er blitt utnyttet. Her kan du lese om vekster, hva man kan bruke til mat og hvilke vekster som er ment å ha medisinsk effekt. Boka er blitt en spesiell dokumentasjon

om samiske tradisjoner. Forfatteren Marit Mikkelsdatter Eira er fra Kautokeino i Finnmark. Nordsamisk tekst.

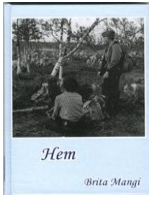
ISBN: 978-82-8263-047-4. ČálliidLágádus, 2012. Innb. 259.-

Uppsala mitt i Sápmi

Rapport från ett symposium arrangerat av Föreningen för samisk-relaterad forskning i Uppsala, Upplandsmuseet 4-5 maj 2011.

ISBN 978-91-89232-67-9. Uppsala : Centrum för biologisk mångfald, 2012. 80 s. Pdf-fil med rapporten i full-text finns här

Brita Mangi: Hem

Detta är Brita Mangis andra bok. Den första boken *Skogsbarns längtan* kom ut år 2000. Boken *Hem* handlar om hur Brita äntligen kommer hem till samebyn Tuolpukka och hur hon där får vara med om skogsrenkötseln från tiden 1944 och fram till slutet av 70-talet när denna skogsamekultur dog ut.

ISBN 978-91-85889-40-2. Lumio förlag, 2011. 166 s. Kan kjøpes fra cdon.no (199 NOK)

Henry Minde: Fornorskninga av samene – hvorfor, hvordan og hvilke følger?

Minorietspolitikken overfor samene i Norge var lenge ensbetydende med assimilering- eller fornorskningspolitik. Denne perioden utgjør en egen epoke i samisk historie (1850-1980). Periodens begynnelse knyttes til opprettelsen av *Finnfondet* i 1851 som ble opprettet av Stortinget for å iverksette et språk og kulturskifte blant samene. Periodens avslutning sammenfaller med Altasaken 1979-81 som ble et symbol for samenes kamp mot kulturell diskriminering og kamp for kollektiv respekt, politisk selvstyre og materielle rettigheter.

Gáldu čála utgis av Gáldu – Kompetansesenteret for urfolks rettigheter, som har kontorsted i Kautokeino. Temanummeret om fornorskninga av samene – Gáldu nr 3/2005 – er trykket opp på nytt og er sendt til alle offentlige bibliotek i Norge.

Borda, Maria Kantuta: Tett inntil/Lahkalaga

Katalog til vandreutstillingen *Tett inntil – bæring av barn i ulike kulturer* laget av Samtidsmuseet for nordlige folk i Manndalen. Katalogen har norsk og nordsamisk tekst.

Tradisjonelle metoder for å bære barn praktiseres av kvinner i mange kulturer og spesielt blant urfolk. Utstillingen setter fokus på disse urgamle kunnskapene som fortsatt praktiseres i dag. *Tett inntil* dokumenterer og viser syv tradisjonelle bæremetoder og en nyere vestlig tilnærming som er inspirert av de tradisjonelle. Blant disse bæremetodene er samenes gietkka.

Samtidsmuseet for nordlige folk, 2012. 24 s. Innb. 130.- (kan kjøpes gjennom Save design)

Lars J. Walkeapää: Lainiovuoma-samernas gamla renflyttningar till Norge – om sommarbosättningar i Troms fylke på 1900-talet

Lars J. Walkeapää begynte på 1960-tallet med å dokumentere de nordsvenske samenes reinflyttinger mellom vinterbeiteområdene i Sverige og sommerbeitelandet langs kysten av Norge. Fram til 1939 tilhørte han Könkämävuoma sameby som flyttet til Andersdalen på Tromshalvøya om sommeren. Han har i en tidligere bok beskrevet denne samebyens flyttinger til sommerlandet. I denne skildres Lainiovuoma-samenes flyttinger fra indre Norrbotten til sommerbeitelandet på Senja. Boka skildrer perioden 1880 fram til tiden før andre verdenskrig da grensene stengtes og vilkårene for reindriftssamene ble radikalt endret.

ISBN: 978-91-89232-64-8. Uppsala : Centrum för biologisk mangfold, 2012. 200 s. (CBM:s skriftserie 52). 149.- (kan kjøpes gjennom cdon.no)

Heikkiarmas Lukkari: Guobbarat, sámmálat, jeahkálát

Guobbarat, sámmálat, jeahkálát (Sopp, lav, mose) er forlaget ČálliidLágádus sin tredje bok i småformatserien (10×13 cm) med faktabøker for barn og ungdom om natur og miljø i Sápmi. Denne boken gir med tekst og foto faktainformasjon om sopp, lav og mose. Språket i boken er nordsamisk. Navn på de ulike vekstene er, i tillegg til nordsamisk, også på latin, finsk, norsk og svensk.

ISBN: 978-82-92044-92-6. Čálliidlagádus, 2011. 130.- (kan kjøpes fra bl.a haugenbok.no og Biblioteksentralen)

Sara Margrethe Oskal: Savkkuhan sávri sániid

Forlagets omtale: Sara Margrethe Oskals andre diktsamling. Enkle dikt med flertydighet og en sjelden meningsfylde. Det gåtefulle er aldri langt unna. Forfatteren eksperimenterer med ord, leker med tanker. Uttrykket er modernistisk, formen er kort.

ISBN 978-82-7601-212-5. Iđut, 2012. 49 s. (kan også kjøpes gjennom bl.a. haugenbok.no og bokkilden.no)

Rolfha: Dálvejat (CD)

Dálvejat er Rolffas andre studioalbum og inneholder 12 poplåter. Flere er godt kjente allerede. På *Dálvejat* finner vi vinnerlåten fra Samisk Melodi Grand Prix 2011 *Gulatgo Mu?*, den humørfylte *Ealgabivdu* og Rolffas nydelige og svært populære versjon av Kaizers Orchestras *Hjerteknuser*. Den nye singelen fra albumet heter *Bli med oss*. Den ble skrevet i sommer og er dedikert ofrene etter 22. juli.

DACD600: daWorks, 2012. 1 CD. 169.- (bl.a fra cdon.no og platekompaniet.no)